

Neyi, nasıl okuyalım?

Mustafa Şener: “Kur’ân’da ilk inen emir, oku emri olmuştur. Esasen, Peygamber Efendimiz (asm) ‘Oku!’ emrine muhatap olduğunda yanında kitap da bulunmuyordu! O halde, Peygamber Efendimizin (asm) şahsında biz nasıl ve neyi okumalıyız? Risâle-i Nur’da bu konuda ölçüler nelerdir?”

İlk inen âyet “Oku!” emri olmakla beraber, daha sonra inen âyetlerde kâinatı okuyarak, bize kâinatı nasıl okumamız gerektiği konusunda örnek bir okuyuş tarzı gösteren, bizzat Kur’ân’ın kendisidir. Bediüzzaman Hazretlerinin aynen ifadesiyle: “Kâinat meşîd-i kebîrinde, Kur’ân, kâinatı okuyor.” 1 Risâle-i Nur’un muhtelif yerlerinde kâinat, boş madde yığını olarak değil; “kitab-ı kebîr-i kâinat” olarak vâfediliyor. Yani büyük kâinat kitabı! Demek esasen biz kendimiz bir büyük kitabın sayfaları arasında gezinmekteyiz ve bizzat bizim kendimiz de okumamız gereken birer sayfadan ibaretiz! Şu halde içinde ve özünde bizim de bulunduğumuz “kâinat kitabını” okumalıyız ve kâinat kitabını Kur’ân’ın okuyuşu gibi okumalıyız!

Hiç şüphesiz Kur’ân varlıklardan kendi değerleri adına değil, Yaraticıları adına bahsediyor. Her şey Allah’ın sonsuz ilmini, irâdesini, kudretini, hâkimiyetini, hikmetini, hilkatini, tedbir ve tedvirini, yani idareciliğini gösteren birer satırdan ibarettir. Kur’ân varlıklara bu satırlar hesabına bakmıyor. Çünkü bu satırlar birer isimden, resimden ve infialden; yani yapılan birer eserden ibarettirler. Yapılan eserler de zorunlu olarak “Yapan”ı gösterirler.

Eşsiz bir san’at eseri olan kâinatın müzeyyen, yani tezyin edilmiş bir Kur’ân olduğunu beyan eden Bediüzzaman Hazretleri, Kur’ân-ı Hakîm’in ise büyük kâinat Kur’ân’ının en yüksek bir müfessiri ve en belîğ bir tercümanı olduğunu kaydeder. Saîd Nursî Hazretlerine göre Kur’ân-ı Hakîm şu kâinat sayfalarında ve zamanların yapraklarında kudret kalemiyle yazılan tekvînî âyetleri, yani oluşum âyetlerini cinlere ve insanlara ders vermektedir. Kur’ân, her biri birer manidar harf olan varlıklara mânâ-yı harfî nazarıyla bakar. Yani onlara Yaraticıları adına bakar ve öyle de bakılmasını önerir. Bu bakışta, “Ne güzel yapılmış ve ne güzel bir sûrette Sâni’in cemâline delâlet ediyor” ölçüsü hâkimdir.

On İkinci Sözde, meşhur ve san'atkâr bir hâkimin yazdığı hârîka bir Kur'ân'dan temsil getirilir. Şöyle ki, hâkim her âyet için, işâret ettiği mânâyâ göre farklı mücevherler, farklı renkler, kıymettâr cevherler kullanır. Farklı hakîkatleri, farklı cevherlerle ve farklı renklerle yazar. Öyle süsleyip nakış nakış işler ki, okumayı bilen bilmeyen herkes temâşâsından hayran kalırlar. Bilhassa ehl-i hakîkat mânâlarla mücevherlerin ve tezyinâtın uyumu karşısında mest olurlar.

Sonra o hâkim, yazdığı bu eşsiz Kur'ân'ı bir ecnebî filozofa, bir de Müslüman âlime vererek her birisine bu hârîka kitap hakkında birer eser yazmalarını emreder. En güzel esere mükâfât vereceğini taahhüt eder.

Ecnebî filozof yazdığı eserde yazıların renklerinden, renklerin mücevherlere uyumundan, mücevherlerin güzelliğinden, cevherlerin kıymetinden, ayar değerinden ve özelliklerinden, harflerin nakışlarından, mürekkebin kalitesinden, kitabın yazılarının hârîka oluşundan bahseder.

Âlim ise, kitabın tezyînâtıyla, harflerin geçici nakışlarıyla pek meşgul olmaz. Sadece âyetlerin mânâlarıyla uyumlu mücevherler kullanıldığını takdir eder. Fakat âyetlerin mânâlarını yüksek bir anlayış ve kavrayışla okur, anlar ve tefsir eder.

Her ikisi de yazdıkları eseri hâkime sunarlar. Hâkim, yazıların nakışlarıyla ilgilenen, fakat mânâlarına inmeyen filozofun eserini îade eder. Fakat âyetlerin mânâlarını derinliğine tefsir eden eser sahibini ödüllendirir.

Bu temsilin yorumunu Bedüzzaman Hazretleri şöyle yapar: O süslü Kur'ân, bu eşsiz san'atlarla yaratılmış kâinâttır. O hâkim, Hakîm-i Ezelî olan Allah'tır. O adamlardan birisi, tabiata ve kâinâta sırf nakışları, maddenin özellikleri, güzellikleri ve süslü yapıları için bakan felsefecilerdir. Diğeri ise, kâinâta Yaradan hesabına bakan, kâinâtta var olan her şeyin ifâde ettiği derin mânâyı anlayan, ifâde eden ve ders veren, kâinâtın gizli yaratılış sırlarını çözen, tabiattan ve varlıklardan hareketle Yaradan'ın eşsiz yaratıcılığını, irâdesini, ilmini, hikmetini, kudretini gören ve gösteren Kur'ân'dır.²

Kur'ân bizi kâinâtı okumaya dâvet etmektedir. Kur'ân'ın kâinâttan, dünyadan, tabiattan, güneş ve ayın hareketlerinden, insanlar ve cinlerin yaratılışlarından, gece ve gündüzden, hayvanların varlık sebeplerinden, bitkilerin nimet değerinden bahsedışı bütün bunlarda Allah'ın varlığına, birliğine deliller olduğu için, âhiret hayatına ve diğeri iman esaslarına açılan muhtelif kapılar ve pencereler bulunduğu içindir.

Binâenaleyh, Kur'ân'ın penceresinden kâinata baktığımızda ister gece ve gündüz

ölçüsü yirmi dört saatten ibaret olan sıcak bölgeleri, ister altı ay gece, altı ay gündüz olan kutup bölgelerini değerlendirelim; hepsinde Allah'ın eşsiz gücünü, sonsuz kudretini, sınırsız ilmini ve hadsiz iradesini görmekte ve anlamakta gecikmeyiz.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 36.

2- Sözler, s. 121.